

**Briuselis, 2026 m. liepos 3 d.
(OR. en)**

11121/26

**ECOFIN 911
UEM 315
SOC 440
EMPL 242
COMPET 855
ENV 831
EDUC 297
ENER 453
JAI 891
GENDER 128
JEUN 171
SAN 529
ECB
*EIB***

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	TARYBOS REKOMENDACIJA dėl Ispanijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu COM(2026) 209 final grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir dėl kurio susitarė įvairūs Tarybos komitetai ir kurio galutinę redakciją parengė Ekonomikos ir finansų komitetas.

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Ispanijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97¹, ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

¹ 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97, (OL L, 2024/1263, 2024 m. balandžio 30 d., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

kadangi:

- (1) Reglamente (ES) 2024/1263 nurodyti ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti užtikrinti patikimus bei tvarius viešuosius finansus, tvarų ir įtraukų ekonomikos augimą ir atsparumą pasitelkiant reformas bei investicijas ir neleisti susidaryti perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Reglamente nustatyta, kad Taryba ir Komisija, vadovaudamosi Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nustatytais tikslais ir reikalavimais, Europos semestro kontekste vykdo daugiašalę priežiūrą. Europos semestro veikla apima visų pirma konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rengimą ir įgyvendinimo priežiūrą;
- (2) 2025 m. lapkričio 25 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė 2026 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Ispanija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos, rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl žmogiškojo kapitalo Europos Sąjungoje ir pasiūlymą dėl 2026 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas; Taryba rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos² priėmė 2026 m. balandžio 21 d., o bendrą užimtumo ataskaitą ir rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo – 2026 m. kovo 9 d.;

² OL C, C/2026/2434, 2026 m. balandžio 28 d., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (3) 2025 m. sausio 29 d. Komisija paskelbė konkurencingumo kelrodį – strateginę programą, kuria siekiama per ateinančius penkerius metus padidinti Sąjungos konkurencingumą pasaulyje. Kaip esminiai tvaraus ekonomikos augimo ramsčiai, joje nustatytos trys būtinos transformacijos: inovacijos; priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir konkurencingumo užtikrinimas; saugumas. Nuo tada, kai buvo paskelbtas konkurencingumo kelrodis, juo remtasi vykdant Europos semestro darbą, užtikrinant, kad valstybių narių ekonominė politika derėtų su ES strateginiais tikslais ir būtų laikomasi vienodo požiūrio į ekonomikos valdymą, kuriuo visoje Sąjungoje skatinamas tvarus augimas, inovacijos ir atsparumas;
- (4) 2026 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau vykdomas tuo pat metu įgyvendinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP)³ galutinį etapą. Įgyvendinant Europos semestro politikos prioritetus itin svarbūs buvo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo (EGAD) planai kartu su sanglaudos politikos finansavimu, nes buvo reikalaujama, kad šiais planais būtų veiksmingai sprendžiami visi per pastaruosius ciklus atitinkamose konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatyti uždaviniai arba didelė jų dalis, o pagal Europos sanglaudos politiką finansuojamomis programomis – atsižvelgiama į konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Artėjant EGADP įgyvendinimo laikotarpio pabaigai, tebėra labai svarbu tęsti pagal EGADP remiamas ir įgyvendinamas reformas ir investicijas, visų pirma tas, kurios padeda spręsti konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius, ir jomis remtis;
- (5) 2026 m. birželio 3 d. Komisija paskelbė 2026 m. Ispanijai skirtą šalies ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Ispanijos padaryta įgyvendinant 2025 m. jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina EGAD planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodyti Ispanijai kylantys aktualiausi uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Ispanijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo bei socialinės atskirties mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

³ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, (OL L 57, 2021 m. vasario 18 d., p. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) 2025 m. sausio 21 d. Taryba, remdamasi Komisijos vertinimu ir rekomendacija, priėmė Rekomendaciją, kuria pritariama Ispanijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui⁴. Planas apima 2025–2028 m. laikotarpį, o jame pateiktas fiskalinis koregavimas paskirstytas per septynerius metus. Taryba rekomendavo tokį didžiausią grynujų išlaidų augimo tempą: 3,7 % 2025 m., 3,5 % 2026 m., 3,2 % 2027 m. ir 3,0 % 2028 m.; tai atitinka didžiausią bendrą augimo tempą, apskaičiuotą atsižvelgiant į 2023 bazinius metus, t. y. 9,2 % 2025 m., 13,0 % 2026 m., 16,6 % 2027 m. ir 20,1 % 2028 m.;
- (7) Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo padariniai yra egzistencinis iššūkis Europos Sąjungai. Komisija paragino valstybes nares prašyti koordinuotai aktyvuoti Stabilumo ir augimo pakto nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kad būtų galima remti ES pastangas greitai ir reikšmingai padidinti gynybos išlaidas⁵; 2025 m. kovo 6 d. šį pasiūlymą palankiai įvertino Europos Vadovų Taryba. Gavusi Ispanijos prašymą, 2026 m. birželio 12 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria Ispanijai leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo didžiausio grynujų išlaidų augimo tempo⁶. Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos taikymo laikotarpiu (2025–2028 m.) Ispanijai leidžiama peržiūrėti valdžios sektoriaus išlaidų prioritetus arba padidinti valdžios sektoriaus pajamas, kad nuolat didesnės gynybos išlaidos nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu;

⁴ 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomendacija, kuria pritariama Ispanijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui, (OL C, C/2025/643, 2025 m. vasario 10 d., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/643/oj>).

⁵ Komisijos komunikatas „Atsižvelgimas į gynybos išlaidų padidinimą Stabilumo ir augimo pakte“, Briuselis, 2025 3 19, C(2025) 2000 final.

⁶ [data] Tarybos rekomendacija, kuria Ispanijai leidžiama nukrypti nuo Tarybos pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 nustatyto didžiausio grynujų išlaidų augimo tempo, (nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimas) (OL: prašom įrašyti atitinkamas OL nuorodas).

- (8) 2026 m. balandžio 30 d. Ispanija pateikė 2026 m. metinę pažangos ataskaitą⁷ dėl rekomenduojamo didžiausio grynujų išlaidų augimo tempo laikymosi, dėl reformų ir investicijų, kuriomis grindžiamas koregavimo laikotarpio pratęsimas, įgyvendinimo ir reformų bei investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius uždavinius, nustatytus šaliai skirtose Europos semestro rekomendacijose, įgyvendinimo. Metinė pažangos ataskaita taip pat atspindi Ispanijos pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;
- (9) 2025 m. realiojo BVP augimas buvo 2,8 %, o infliacija pagal SVKI – 2,7 %. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP augs 2,4 % 2026 m. ir 1,9 % 2027 m., o infliacija pagal SVKI bus 3,0 % 2026 m. ir 2,5 % 2027 m.;
- (10) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis⁸, Ispanijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 3,2 % BVP 2024 m. iki 2,4 % BVP 2025 m. Deficito sumažėjimas 2025 m. daugiausia atspindi gerus pajamų rodiklius ir laipsnišką su energetika susijusių priemonių panaikinimą, taip pat fiskalinio konsolidavimo pastangas. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad 2026 m. deficitas sudarys 2,4 % BVP, o 2027 m. – 2,0 % BVP. Stabilizavimas 2026 m. daugiausia atspindi teigiamus pajamų pokyčius, kuriais kompensuojami įvairūs priemonių rinkiniai, skirti potvynių kai kuriuose regionuose ir krizės Artimuosiuose Rytuose padariniams sušvelninti. Deficito sumažėjimas 2027 m. daugiausia atspindi mažesnes su potvyniais susijusių neatidėliotinų priemonių išlaidas ir su energetika susijusių priemonių galiojimo pabaigą;

⁷ 2026 m. metinės pažangos ataskaitos pateikiamos adresu https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

⁸ Eurostato euro rodikliai, 2026 m. balandžio 22 d.

- (11) remiantis Komisijos įverčiais, 2025 m. fiskalinės politikos kryptis⁹, apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, buvo iš esmės neutrali. Numatoma, kad 2026 m. ji bus skatinamoji (0,3 % BVP), o 2027 m. – stabdomoji (0,5 % BVP);
- (12) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis¹⁰, Ispanijos valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 101,6 % BVP 2024 m. pabaigoje iki 100,7 % BVP 2025 m. pabaigoje. Skolos santykio sumažėjimas 2025 m. daugiausia atspindi spartų nominaliojo BVP augimą ir deficito mažinimą. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos sumažės iki 99,6 %, o iki 2027 m. pabaigos – dar iki 98,9 %. Sumažėjimas 2026 m. daugiausia atspindi nominaliojo BVP augimą, lenkiantį skolos tvarkymo išlaidas. Skolos santykio sumažėjimas 2027 m. daugiausia atspindi nominaliojo BVP augimą ir deficito mažinimą;
- (13) remiantis Komisijos 2026 m. pavasario prognoze, bendros valdžios sektoriaus gynybos išlaidos Ispanijoje 2025 m. sudarė 1,0 % BVP, t. y. 0,1 procentinio punkto BVP daugiau nei 2024 baziniais metais. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. jos sudarys 1,2 % BVP, t. y. 0,3 procentinio punkto BVP daugiau nei 2024 m.¹¹;

⁹ Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

¹⁰ Eurostato euro rodikliai, 2026 m. balandžio 22 d.

¹¹ NATO gynybos išlaidų apibrėžtis skiriasi nuo valstybės funkcijų klasifikatoriaus (COFOG) gynybos išlaidų apibrėžties. Be to, galėtų būti skirtumų dėl išlaidų, ypač karinės įrangos išlaidų, įrašymo į sąskaitas laiko, nes NATO ataskaitose nesilaikoma nacionalinių sąskaitų taisyklių, reglamentuojančių įrašymo į sąskaitas laiką.

- (14) Sąjungai ir toliau kyla energijos tiekimo sutrikimų ir padidėjusio kainų nepastovumo rizika, kurią dar labiau didina geopolitinė įtampa, daranti poveikį pasaulinėms naftos ir dujų rinkoms. Per 2022–2023 m. energetikos krizę įgyta patirtis parodė, kad plataus masto ir netikslinės priemonės lemia didelius fiskalinius kaštus ir yra socialiai ir ekonomiškai neefektyvios. Nuo karo Artimuosiuose Rytuose pradžios 2026 m. vasario mėn. Ispanija ėmėsi fiskalinės politikos priemonių, kad sušvelnintų didelių energijos kainų poveikį namų ūkiams ir įmonėms¹². Jos, be kita ko, apima netikslinį kurui, elektros energijai ir gamtinėms dujoms taikomų PVM tarifų sumažinimą, taip pat netikslinį elektros energijai ir kurui taikomų akcizų sumažinimą. Be to, valdžios institucijos nustatė tikslingas paramos priemones, pavyzdžiui, subsidijas profesionaliems vežėjams ir ūkininkams, tiesioginę pagalbą daug elektros energijos vartojančioms pramonės šakoms, elektros energijos tinklo mokesčių mažinimą ir paramą šildymui bei šilumai skirtų socialinių priemonių sistemoms ir požeminiui kuro kaupimui. Kai kurios iš šių priemonių nustojo galioti birželio 1 d., o dauguma likusių priemonių turėtų nustoti galioti ne vėliau kaip 2026 m. birželio 30 d.¹³, nors kai kurios iš jų turėtų galioti iki galioti iki 2027 m. pradžios. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad šių priemonių fiskaliniai kaštai 2026 m. sudarys maždaug 0,3 % BVP. Remiantis Komisijos įverčiais, jei visos šios priemonės liktų galioti iki 2026 m. pabaigos, jų fiskaliniai kaštai 2026 m. sudarytų 0,6 % BVP;
- (15) remiantis Komisijos skaičiavimais, grynosios išlaidos Ispanijoje 2025 m. išaugo 4,8 %, o 2024 ir 2025 m. iš viso – 9,3 %. 2025 m. grynųjų išlaidų augimas viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas metinis nuokrypis sudaro 0,4 % BVP. Vertinant 2024 ir 2025 m. kartu, bendras grynųjų išlaidų augimo tempas taip pat viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas bendras nuokrypis sudaro 0,1 % BVP. Tačiau, remiantis dabartiniais gynybos išlaidų įverčiais, numatomas nuokrypis neviršija pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą leidžiamo lankstumo ribų;

¹² Tai atspindi padėtį iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino (2026 m. gegužės 4 d.).

¹³ Po to, kai Komisija pateikė 2026 m. pavasario prognozę, elektros energijai ir dujoms taikomo PVM sumažinimas, taip pat elektros energijai taikomų akcizų sumažinimas nustojo galioti.

- (16) remiantis Komisijos skaičiavimais numatoma, kad grynosios išlaidos Ispanijoje 2026 m. išaugs 5,1 %, o 2024, 2025 ir 2026 m. iš viso – 14,9 %. Numatomas 2026 m. grynujų išlaidų augimas viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas metinis nuokrypis sudaro 0,6 % BVP. Vertinant 2024, 2025 ir 2026 m. kartu, numatomas bendras grynujų išlaidų augimo tempas taip pat viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas bendras nuokrypis sudaro 0,7 % BVP. Atsižvelgiant į nacionalinėje nukrypti leidžiančioje išlygoje numatytą lankstumą didinti gynybos išlaidas ir vertinant 2024, 2025 ir 2026 m. kartu, numatomas bendras grynujų išlaidų nuokrypis sudaro 0,4 % BVP;
- (17) rekomendacijoje, kuria pritariama Ispanijos vidutinės trukmės laikotarpio planui, nurodomos reformos ir investicijos, kuriomis grindžiamas koregavimo laikotarpio pratęsimas, ir jų įgyvendinimo tvarkaraštis. Atsižvelgdama į Ispanijos metinėje pažangos ataskaitoje pateiktą informaciją, Komisija daro išvadą, kad šių reformų ir investicijų, kurios turėjo būti įgyvendintos iki 2026 m. balandžio 30 d., pagrindiniai veiksmai iš esmės įgyvendinami tinkamai. Mokesčių reforma vis dar vertinama, o mokesčių lengvatų reforma kartu su dviem veiksmis, susijusiais su skaitmenine švietimo transformacija, bus vertinami atliekant paskutinį mokėjimą pagal EGAD planą. Kiek tai susiję su laikino neįgalumo administravimo gerinimo priemonėmis, dauguma regionų pasirašė partnerystės susitarimus su Nacionaliniu socialinės apsaugos institutu, o susitarimus su savidraudos draugijomis pasirašė tik penki regionai ir du autonominiai miestai. Kalbant apie diplomų pripažinimą, buvo priimtas ir įdiegtas ministro įsakymas, kuriame nustatyti nurodymai dėl užsienio universitetų kvalifikacijų pripažinimo ir lygiavertiškumo procedūrų. Komisija mano, kad apskritai Ispanija patenkinamai įvykdė savo įsipareigojimus¹⁴;

¹⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „2026 m. Europos semestras. Pavasario dokumentų rinkinys“, COM(2026) 200 final.

- (18) vidutinė darbo jėgos mokesčių dalis, palyginti su visomis Ispanijos mokestinėmis pajamomis, padidėjo nuo vidutiniškai 48,7 % 2015–2019 m. laikotarpio dalyje iki 51,8 % 2020–2024 m. laikotarpio dalyje, o ES vidurkis per tą patį laikotarpį išliko nepakitęs – 51,4 %. Didesnės pajamos iš darbo jėgos mokesčių paaiškina, kodėl per pastarąjį dešimtmetį Ispanijos mokesčių našta padidėjo 90 %, ir tai rodo didėjančią priklausomybę nuo darbo jėgos apmokestinimo. Ispanijos perėjimą prie darbo jėgos apmokestinimo paspartino gyventojų pajamų mokesčio laiptelių neindeksavimas ir socialinės apsaugos tarifų didinimas. Tačiau pajamos iš darbo jėgos mokesčių, išreikštos BVP dalimi (19,0 % 2024 m.), tebėra mažesnės už ES vidurkį (20,3 %). Kita vertus, pajamos iš vartojimo ir aplinkosaugos mokesčių yra mažesnės už ES vidurkį tiek kaip BVP dalis, tiek kaip visų mokestinių pajamų dalis. Pajamos iš aplinkosaugos mokesčių Ispanijoje sudarė 1,6 % BVP, palyginti su 2,1 % ES. Ispanijos PVM atotrūkis dėl politikos yra didžiausias ES dėl vieno didžiausių PVM tarifo atotrūkių ir didžiausio nacionalinės politikos nulemtu atleidimo nuo PVM atotrūkio. Kalbant apie kategorijas, kurioms taikomi lengvatiniai PVM tarifai, restoranai ir apgyvendinimo paslaugos išsiskiria dideliu poveikiu biudžetui dėl labai nedidelio persikrėtimo poveikio. Jeigu lengvatiniai PVM tarifai būtų taikomi mažesniu mastu, mokesčių sistema būtų paprastesnė. Nepaisant kai kurių neseniai atliktų vertinimų (visų pirma nepriklausomos fiskalinės institucijos „AIReF“), nėra sistemingo požiūrio į mokesčių išlaidų veiksmingumo vertinimą. Viešųjų finansų kokybei galėtų būti naudinga geresnė konsoliduota atskaitomybė ir sistemingas visų mokesčių išlaidų vertinimas visais teritoriniais lygmenimis;
- (19) kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą Sąjungos finansavimo priemonių įgyvendinimą, be kita ko, Europos semestro kontekste, itin svarbus tebėra sistemingas, prasmingas ir savalaikis vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

- (20) sanglaudos politikos programų, apimančių paramą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF) ir Europos socialinio fondo + (ESF+), įgyvendinimas Ispanijoje tiek pagal projektų atranką, tiek pagal mokėjimus vyksta lėčiau negu ES vidurkis. Svarbu aktyviau ir sparčiau dėti pastangas, siekiant užtikrinti, kad šios investicijos būtų greitai įgyvendinamos, ir kartu kuo labiau padidinti jų poveikį vietoje. Ispanija jau imasi veiksmų pagal savo sanglaudos politikos programas, kad padidintų konkurencingumą ir augimą. Kartu Ispanijai ir toliau kyla sunkumų veiksmingai įgyvendinant sanglaudos politiką mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI), įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties, socialinės įtraukties, klimato kaitos rizikos valdymo ir prevencijos bei paramos teisingai pertvarkai srityse. Labai svarbu užtikrinti, kad naujos investicijos, kurias Ispanija nustatė atlikdama sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, visų pirma investicijos, susijusios su penkiais Laikotarpio vidurio peržiūros reglamente¹⁵ nustatytais prioritetais, būtų vykdomos greitai ir veiksmingai;
- (21) Ispanijai kyla keletas iššūkių, susijusių su fiskaliniu tvarumu, našumu, veiksmingomis ir tvariomis investicijomis į inovacijas, reglamentavimo ir administracinę naštą, teisingumo sistemos veiklos rezultatais, mokslo ir verslo sąsajomis, galimybėmis gauti finansavimą, prisitaikymu prie klimato kaitos ir infrastruktūros atsparumu, vandentvarka, elektros tinklu, socialinio ir įperkamo būsto pasiūla, vaikų skurdu, įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktimi ir sveikatos priežiūros sistemos veiksmingumu;

¹⁵ 2025 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2025/1914, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą.

- (22) Ispanija inicijavo bendradarbiavimo sistemą, kuria siekiama nustatyti ir šalinti reglamentavimo kliūtis bei mažinti reglamentavimo fragmentaciją visuose regionuose, tačiau pastangas reikia sustiprinti ir paspartinti. „Régimen 20“ sudaro sąlygas Ispanijos administracijos nacionalinio, regioninio ir vietos lygmenų bendradarbiavimui. 2025 m. padaryta pažanga tokiose srityse kaip verslo steigimo leidimai, skaitmeninis ženklavimas, įkrovimo prieigų įrengimas, energijos vartojimo efektyvumo sertifikatai, žemos įtampos įrenginiai ir reglamentavimo susiskaidymo mažinimas. Šis požiūris padeda koordinuoti reformas srityse, kuriose sutariama, tačiau reikia dėti daugiau pastangų, kad kliūtys būtų šalinamos platesniu mastu, o įgyvendinant labiau struktūrinius pokyčius būtų naudojamosi „Régimen 20“. Be to, reglamentavimo ribojamasis poveikis yra ypač didelis mažmeninės prekybos sektoriuje. Šis administracinis sudėtingumas (sudėtingos licencijavimo ir leidimų išdavimo procedūros) daro poveikį verslo steigimui: sukuriami papildomi kliūčių patekti į rinką ir investuoti, o tai turi neigiamą poveikį vartotojams. Ispanijai būtų naudinga tolesnė mažmeninės prekybos reglamentavimo konvergencija, kad būtų pagerinta verslo aplinka ir remiama konkurencija, ypač mažmeninės prekybos vaistais srityje. Išlieka kliūčių EEE vidaus prekybai prekėmis, pavyzdžiui, susijusių su pakuotėmis ir ženklinimu. Skirtingas reglamentavimas visuose Ispanijos regionuose dar labiau padidina reikalavimų laikymosi išlaidas ir sukuria kliūčių įmonėms, veikiančioms tarp regionų ir iš kitų ES šalių: dėl to mažėja vartotojų pasirinkimas ir didėja kainos;

- (23) Ispanija ėmėsi įvairių teisinių reformų, kad padidintų teisingumo sistemos organizacinį, skaitmeninį ir procesinį veiksmingumą, tačiau veiksmingas jų įgyvendinimas priklauso nuo tinkamų bei tvarių investicijų užtikrinimo ir teisingo jų paskirstymo visuose regionuose. Teisingumo sektoriuje trūksta darbuotojų – teisėjų skaičius yra gana mažas, palyginti su gyventojų skaičiumi, taip pat daugėja ankstyvo išėjimo į pensiją atvejų ir teisminių ginčų. Tai sukuria didelę naštą dirbantiems teisėjams ir prisideda prie nuolatinio teisminių procesų vėlavimo, o jis daro neigiamą poveikį teisės specialistams, įmonėms ir piliečiams. Be to, skaitmenizacijos lygio skirtumai visuose regionuose ir ribotas bylų valdymo sistemų sąveikumas ir toliau trukdo užtikrinti bendrą teisminių procesų kokybę ir efektyvumą. Todėl, siekiant sustiprinti institucinę sistemą ir pagerinti verslo aplinką, būtina gerinti teisingumo sistemos veikimą užtikrinant tinkamą aprūpinimą darbuotojais, kartu išlaikant įdarbinimo standartus, taip pat suderintą skaitmenizaciją visuose regionuose ir visišką bylų valdymo sistemų sąveikumą;
- (24) nors per pastarąjį dešimtmetį MTP šiek tiek suintensyvėjo, mažos privačios investicijos į MTP tebėra didelis suvaržymas. Verslo plėtrai ir inovacijoms trukdo susiskaidžiusi verslo struktūra, kurioje dominuoja mažos vertės labai mažos įmonės. Ispanija į EGAD planą įtraukė atitinkamas reformas, pavyzdžiui, Verslo kūrimo ir augimo įstatymą ir Startuolių įstatymą. Tačiau reikia imtis tolesnių veiksmų, kad būtų pašalintos finansinės ir administracinės kliūtys, trukdančios verslo inovacijoms, ir sumažintas našumo atotrūkis;

- (25) ribotos ir netolygiai paskirstytos Ispanijos MTP skirtos išlaidos yra labai sutelktos kai kuriuose regionuose, todėl jų nepakanka bendroms verslo išlaidoms, susijusioms su MTP, visoje šalyje skatinti. Padidinti viešąsias išlaidas, skirtas MTP (siekiant, kad iki 2030 m. jos sudarytų 1,25 % BVP) ir sumažinti jų priklausomybę nuo ES lėšų yra galimybių, kartu užtikrinant labiau subalansuotą teritorinį paskirstymą. Didesnių viešųjų investicijų derinimas su tikslinėmis mokesčių paskatomis ir supaprastintomis dotacijomis padėtų pritraukti privačiųjų investicijų ir remti didelės vertės sektorius. Reguliarus inovacijų politikos priemonių derinio *ex post* politikos vertinimas nacionalinėje teritorijoje padėtų mokslinius tyrimus paversti komerciniais rezultatais ir pritraukti privačiųjų investicijų į MTP, kartu užtikrinant, kad pastangos būtų sutelktos bendriems politikos tikslams pasiekti;
- (26) nepaisant iš dalies pakeisto Mokslo, technologijų ir inovacijų akto ir Universitetų akto, silpnas akademinės bendruomenės ir pramonės bendradarbiavimas riboja verslo inovacijas ir našumo augimą. Be to, privačiosioms investicijoms į MTP skatinti sukurtos viešosios schemas turėjo nedidelį poveikį, daugiausia dėl jų sudėtingo pobūdžio ir paskatų verslui bei akademinėi bendruomenei trūkumo. Stiprinant žinių tarpininkus, pritaikant paskatas universitetuose ir viešosiose mokslinių tyrimų organizacijose prie taikomųjų inovacijų ir gerinant veiklos rezultatais grindžiamą finansavimą būtų skatinami specializuoti, bendradarbiaujamųjų mokslinių tyrimų ir inovacijų rezultatai universitetuose ir mokslinių tyrimų institucijose;

- (27) galimybė gauti augimo finansavimą tebėra svarbus veiksnys, ribojantis įmonių plėtrą. Laipsniškai vystomos rizikos ir nuosavo kapitalo rinkos tebėra nepakankamai išvystytos, nes Ispanijos įmonių finansavimas vis dar labai priklauso nuo bankų paskolų. Be to, skirstant privačias santaupas nepakankamai remiama novatoriško verslo plėtra. Papildomų pensijų sistemų investicijos į nuosavą kapitalą ir rizikos kapitalą galėtų būti toliau skatinamos nustatant automatinį įtraukimą ir sušvelninant portfelinių investicijų ribas. Be to, reikia gerinti startuolių žinių perdavimo pajėgumus, tinklus, bendradarbiavimą ir mokslinių tyrimų pavertimą komercinėmis inovacijomis. Kartu šie veiksniai ir toliau trukdo perskirstyti išteklius produktyvesnei veiklai. TVF¹⁶ nurodo, kad vieni pagrindinių veiksnių, lemiančių neseniai įsteigtų įmonių negebėjimą sparčiai plėsti veiklą, yra nepakankamas rinkos dydis ir nepakankamos galimybės gauti nuosavo kapitalo finansavimą. Skatinant labiau naudoti rinką grindžiamą finansavimą ir stiprinant įmonių ir kapitalo rinkos dalyvių ryšius galima padidinti įmonių galimybes gauti finansavimą. Be to, veiksmingo finansavimo šaltinių įvairinimo trūkumas daro neigiamą poveikį privačiųjų investicijų dinamikai. EBPO¹⁷ duomenimis, didelė dalis Ispanijos įmonių, visų pirma MVL, nurodo, kad 2023 m. finansavimo trūkumas buvo didelė ilgalaikė kliūtis investicijoms;

¹⁶ Tarptautinis valiutos fondas (2025), *Spain: 2025 Article IV Consultation—Press Release; and Staff Report*, IMF Staff Country Reports, No. 2025/121. Pateikiama adresu: <https://doi.org/10.5089/9798229012782.002>.

¹⁷ Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (2025 m.). *OECD Economic Surveys: Spain 2025* (Vol. 2025/22, November). Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/abc5c435-en>.

- (28) Ispanijos daugiapakopis valdymas kelia sunkumų siekiant nuosekliai reaguoti į didėjančią su klimatu susijusią riziką. Nepakankamas nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų veiksmų koordinavimas mažina gamtinių pavojų, įskaitant potvynius ir gamtos gaisrus, šalinimo priemonių veiksmingumą. Labai svarbu stiprinti vertikalųjį veiksmų koordinavimą (tarp nacionalinių ir regionų valdžios institucijų) ir horizontalųjį veiksmų koordinavimą (visuose regionuose). Tai turėtų apimti tolesnį atsakomybės patikslinimą ir dubliavimosi mažinimą visais prevencijos, pasirengimo, reagavimo ir atkūrimo etapais, taip pat stebėsenos ir vertinimo mechanizmų stiprinimą, visų pirma naudojantis Draudimo kompensacijų konsorciumo teikiama informacija;
- (29) Ispanijos vandens ištekliams ir toliau daromas vis didesnis spaudimas dėl ilgalaikio kritulių ir sniego dangos mažėjimo, kylančios temperatūros bei didėjančio dirvožemio sausringumo. Didelės šalies teritorijos, ypač sausesnės pietinės, šalies vidaus ir salų teritorijos, patiria vandens stygių, o paklausa, ypač iš pramonės, žemės ūkio, turizmo ir energijos gamybos sektorių, viršija tvariai prieinamus vandens išteklius. Vis dar reikia dėti daugiau pastangų siekiant tvaresnio požiūrio į vandentvarką. Tai turėtų apimti didesnes kainodaros paskatas, kad būtų skatinamas efektyvesnis vandens naudojimas, geresnį vandens politikos koordinavimą bei įgyvendinimą visais administravimo lygmenimis ir supaprastintas sprendimų priėmimo procedūras. Be to, tai turėtų apimti veiksmingą Miesto nuotekų valymo direktyvos įgyvendinimą, pakartotinio vandens naudojimo didinimą ir investicijas į infrastruktūrą, kad būtų padidintas vandentvarkos sistemos veiksmingumas ir atsparumas. Šiuo tikslu taip pat labai svarbu remti gamtos procesais pagrįstų sprendimų kūrimą, įskaitant upių atkūrimą ir vandens telkinių atstatymą;

- (30) nors Ispanija pritraukė didelę paramą prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo pastangoms, be kita ko, iš ES fondų, reikia papildomų priemonių ir investicijų, kad būtų apsaugota ypatingos svarbos infrastruktūra, visų pirma geležinkeliai ir keliai. Siekiant mažinti su klimatu susijusią riziką, reikia sistemingai tikrinti svarbų turtą ir kartu įgyvendinti didelio poveikio modernizavimo priemones. Be infrastruktūros gerinimo, labai svarbu investuoti į gamtos procesais pagrįstus sprendimus, įskaitant tvarius, klimato kaitai atsparius miškus ir dirvožemį. Tai taip pat padidintų anglies dioksido sekvestraciją vykdant gamtos gaisrų prevenciją, atkuriant nualintus miškus ir saugant gausiaangles ekosistemas. Gamtos procesais pagrįsti sprendimai turėtų sustiprinti atsparumą ekstremaliems klimato reiškiniams, taikant tokias priemones kaip šlapynių atkūrimas siekiant kontroliuoti potvynius ir tvarkyti dirvožemį, kad būtų sumažintas sausrų poveikis;
- (31) su klimatu susiję pavojai kelia didelę riziką Ispanijos ekonomikai ir visuomenei. 1980–2024 m. dėl ekstremalių meteorologinių reiškinių patirta didelių žmoniškųjų ir ekonominių nuostolių: jie sudarė 119,6 mlrd. EUR. Kadangi ši rizika patiriama vis dažniau ir tampa vis didesnė, labai svarbu atidžiai stebėti Ispanijos finansavimo ištikus nelaimėms sistemos ilgalaikį finansinį tvarumą, kad būtų didinamas atsparumas, toliau plečiant su klimatu susijusios rizikos draudimo mechanizmų naudojimą ir jų naudojimo mastą, kad būtų pagerintas finansinis pasirengimas būsimiems sukrėtimams;

- (32) Ispanija daro pažangą diegdama atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir turi vienus didžiausių įrengtųjų vėjo ir saulės energijos pajėgumų ES, todėl Ispanijos ekonomika tampa vis labiau nepriklausoma nuo energijos kainų krizių. Siekiant toliau remti atsinaujinančiųjų energijos išteklių integravimą į Ispanijos energijos rūšių derinį, reikia toliau plėtoti tinklus ir kaupimo sprendimus. Tolesnė pažanga atspindėta neseniai priimtame kovo 20 d. Karališkajame įstatyminiame dekrete Nr. 7/2026, kuriuo supaprastinamos leidimų išdavimo ir prieigos prie tinklo suteikimo procedūros, taikomos elektrifikacijos ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektams, be kita ko, teikiama pirmenybė brandiems ir strateginiams projektams. Vis dar kyla iššūkių siekiant prisijungti prie tinklo, visų pirma kiek tai susiję su pirmenybės perspektyviems projektams teikimu. Pavyzdžiui, šiuo metu numatoma parengti papildomus projektus, kuriais būtų siekiama padidinti bendrus kaupimo pajėgumus. Ispanija turi imtis būtinų veiksmų, kad padidintų elektros tinklų atsparumą ir lankstumą, taip pat galėtų atsisakyti sustiprinto veikimo režimo. Siekdamas užtikrinti tinklo stabilumą, perdavimo sistemos operatorius aktyviai naudoja dujinėmis elektrinėmis, kad išlaikytų įtampos stabilumą, kol bus įgyvendintos tolesnės reformos ir investicijos įtampos reguliavimui sustiprinti. Šaliai taip pat reikia papildomų investicijų, kad būtų padidintos tarpvalstybinės elektros energetikos sistemų jungtys, kurių dalis šiuo metu siekia 3,11 % ir yra gerokai mažesnė už 2030 m. tikslą – 15 %. Kad šis tikslas būtų pasiektas, tebėra būtina skatinti atitinkamų valstybių įsipareigojimus ir bendradarbiavimą. Sudėtingi leidimų išdavimo pramonės įrenginiams procesai ir papildomų poreikio valdymo priemonių būtinybė gali trukdyti investicijoms į gamybos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą šalyje. Vienas iš pagrindinių iššūkių tebėra vis dar didelis kelių transporto išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, nes jis sudaro beveik pusę Ispanijos pagal Pastangų pasidalijimo reglamentą (PPR) apskaičiuoto išmesto ŠESD kiekio. Ispanijai taip pat reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų pasiekti 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslai. Visų pirma reikėtų papildomų investicijų, kad būtų pagerintas viešųjų ir privačiųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumo koeficientas, kartu sprendžiant energijos nepritekliaus, kuris liečia 15,9 % visų gyventojų – tai vienas didžiausių rodiklių ES, problemą, ypač dėl šio nepritekliaus labiau kenčia namų ūkiai, kuriems gresia skurdas. Vis dėlto pastaraisiais metais Ispanijos namų ūkių energijos sąnaudų našta sumažėjo. 2024 m. pastatų sektoriuje išmetamas teršalų kiekis padidėjo 2,6 % ir sudarė apie 19 % bendro pastangų pasidalijimo sektoriuose išmetamo teršalų kiekio. Tai rodo, kad pastatų fondo energinio naudingumo srityje tebėra iššūkių ir kad reikia mažinti priklausomybę nuo šildymo ir vėsinimo naudojant iškastinį kurą;

- (33) Ispanijos būsto rinka ir toliau patiria didelį spaudimą dėl nuolatinių tiekimo kliūčių, visų pirma didelės paklausos vietovėse. Kartu su didėjančia būsto paklausa tai skatina spaudimą didinti kainas. Būsto trūkumas labiausiai juntamas miestų ir didmiesčių vietovėse, taip pat daug turistų pritraukiančiose pakrančių vietovėse. Itin reikalingą naujo būsto plėtrą dabar riboja tam tikri su pasiūla susiję veiksniai, įskaitant ribotą statyboms tinkamos žemės prieinamumą, lėtas administracines procedūras ir leidimų išdavimo procesus. Šių plėtros kliūčių šalinimas, kartu išsaugant aplinkosaugos tikslus, gali padėti įveikti kai kuriuos suvaržymus, dėl kurių sulėtėjo būsto plėtra. Be to, didėja benamystė;
- (34) Ispanijos socialinių būstų ūkis yra vienas mažiausių visoje ES ir sudaro mažiau nei 2 % visos būsto pasiūlos, palyginti su maždaug 7 % ES vidurkiu. Tai didina spaudimą nuomos rinkai ir prisideda prie būsto kainų augimo. Be to, esamas socialinių būstų ūkis visoje šalyje pasiskirstęs nevienodai ir neatitinka teritorinių poreikių tose vietovėse, kur paklausa yra didesnė. Didžiąjai šalies daliai poveikį daro gyventojų skaičiaus mažėjimas, o gyventojų skaičiaus daugiausia auga pakrančių vietovėse ir aplink sostinės regioną. Siekiant skatinti socialinės gerovės politiką ir užtikrinti įperkamo būsto pasiūlą, labai svarbu spręsti didelio socialinio būsto deficito problemą didinant socialinio būsto vienetų skaičių, visų pirma vietovėse, kuriose būsto įperkamumo problemos yra ryškesnės. Kartu svarbu skatinti nuomoti socialinį būstą, kad būtų užtikrintas naudojimosi būstu lankstumas per visą gyvenimo ciklą ir atsižvelgta į kintančius namų ūkių poreikius. Be to, palyginti su socialinio būsto įsigijimo schemomis, ši sistema suteikia tiesioginę ir savalaikę galimybę įsigyti įperkamą būstą be ilgalaikių įsipareigojimų, papildomų pradinių išlaidų ir su tinkamumo reikalavimais susijusių suvaržymų. Galiausiai socialinio būsto sistema vis dar yra labai priklausoma nuo valstybės finansavimo. Siekiant užtikrinti jos ilgalaikį tvarumą, taip pat reikia sukurti nuspėjamus finansavimo mechanizmus, pavyzdžiui, reinvestuojant grąžą arba taikant apyvartinių fondų schemas, taip prisidedant prie jos priklausomybės nuo nacionalinio biudžeto mažinimo;

- (35) atsižvelgiant į bendrą aukštą skurdo lygį ir nuolat didelę pajamų nelygybę, vaikų skurdas Ispanijoje tebėra didelė problema. 2024 m. daugiau nei vienam iš keturių vaikų Ispanijoje grėsė skurdas ar socialinė atskirtis, todėl šalis yra viena iš prasčiausių rezultatų pasiekusių šalių ES. Tam tikros grupės yra ypač pažeidžiamos, visų pirma vaikai, gyvenantys vienišų tėvų ar dideliuose namų ūkiuose, vaikai, kurių tėvų išsilavinimo lygis yra žemas, taip pat romų vaikai ir migrantų kilmės vaikai. Nors naujausios priemonės padėjo šiek tiek pagerinti padėtį, ji atspindi platesnius socialinės apsaugos ir išmokų sistemų trūkumus, be kita ko, susijusius su socialinių išlaidų paskirstymu ir veiksmingumu, atsižvelgiant į ribotus fiskalinius išteklius. Galimybės mažinti skurdą, ypač vaikų skurdą, atliekant socialinius pervedimus yra labai ribotos. Regioniniai skurdo lygio ir socialinių pervedimų poveikio skirtumai išlieka, o tai rodo, kad, nepaisant tam tikros pastaraisiais metais padarytos pažangos, aprėptis ir galimybės gauti išmokas bei paslaugas visose teritorijose, ypač kaimo vietovėse, yra nevienodos. Nacionalinių ir regioninių socialinių, sveikatos priežiūros bei užimtumo paslaugų ir išmokų koordinavimą ir toliau riboja kompetencijų susiskaidymas, nevienodi tinkamumo kriterijai ir besidubliuojančios priemonės. Tolesnis koordinavimas galėtų užtikrinti visapusiškesnę ir nuolatinę paramą. Naudojimosi nacionaline minimalių pajamų sistema („Ingreso Mínimo Vital“, IMV) ir su ja susijusiu vaiko išlaikymo priedu („Complemento de Ayuda para la Infancia“, CAPI) mastas padidėjo, tačiau vis dar nesiekia potencialaus lygio, nes reikšminga reikalavimus atitinkančių namų ūkių dalis vis dar negauna paramos dėl administracinės naštos, sudėtingų tinkamumo procedūrų ir riboto informuotumo. Tolesnis naudojimosi ir adekvatumo didinimas, taip pat susijusi aktyvumo skatinimo politika bei geresnis IMV pritaikymas prie kintančių namų ūkių aplinkybių sustiprintų šios išmokos poveikį. Nors naujausiais pakeitimais buvo siekiama padidinti paskatas dirbti, jų veiksmingumas dar neaiškus. Be to, stiprinant socialinės įtraukties trajektorijas, sistemingiau derinant pajamų rėmimą su pritaikytomis socialinėmis paslaugomis, būtų dar labiau pagerinti pažeidžiamoms grupėms, įskaitant vaikus, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, skirti rezultatai. Taip pat būtina perskirstyti viešąsias išlaidas, daugiau dėmesio skiriant politikai, kuria remiami vaikai ir jaunimas, pavyzdžiui, švietimui, būsto prieinamumui ir užimtumui.

Norint išspręsti visus šiuos uždavinius, reikia toliau didinti socialinės paramos efektyvumą, adekvatumą ir aprėptį, kartu užtikrinant didesnę pinigų pervedimų, paramos natūrą, paramos aktyvumui skatinti ir mokesčių lengvatų suderinamumą, nes tai padėtų remti aukštynkryptę socialinę konvergenciją, atsižvelgiant į Komisijos tarnybų antrojo etapo šalių analizę pagal socialinės konvergencijos sistemą¹⁸;

- (36) atsižvelgdama į itin svarbų žmogiškojo kapitalo vaidmenį didinant Sąjungos konkurencingumą ir strateginį savarankiškumą, 2026 m. Taryba rekomendavo valstybėms narėms imtis veiksmų, siekiant skubiai reaguoti į su žmogiškuoju kapitalu susijusius įgūdžių, švietimo ir mokymo sričių struktūrinius iššūkius, trukdančius konkurencingumui. 2026 m. Ispanijai skirtos rekomendacijos gali padėti įgyvendinti Tarybos rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo Sąjungoje;

¹⁸ [SWD\(2026\)122 5 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework \(SCF\)](#), 2026 m.

- (37) nors profesinio rengimo ir mokymo sistema toliau plėtojama, o dalyvavimas profesinio rengimo ir mokymo programose pagerėjo visais lygmenimis, išlieka nuolatinė įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis, atsirandanti dėl struktūrinių neatitikimų tarp tiek profesinio rengimo ir mokymo, tiek aukštojo mokslo ir darbo rinkos poreikių. Dėl menko dalyvavimo vidutinio lygio profesinio rengimo ir mokymo programose, visų pirma gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) srityse, trūksta vidurinių išsilavinimą turinčių absolventų, o tam tikruose techniniuose sektoriuose, pavyzdžiui, statybos ir gamybos, trūksta kvalifikuotų darbuotojų. Dalyvavimas profesinio rengimo ir mokymo programose įvairiuose regionuose taip pat labai nevienodas. Nepaisant to, kad po neseniai įvykdytos sistemos reformos visas profesinis rengimas ir mokymas formaliai yra dualinis, dualinis profesinis rengimas ir mokymas dar nėra visiškai įdiegtas ir jo įdiegimo lygis įvairiuose regionuose skiriasi, priklausomai nuo regionų ekonominių struktūrų ir nuo įmonių dalyvavimo. Aukštojo mokslo srityje Ispanijoje aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičius yra didelis, tačiau ir toliau trūksta specialistų didelės paklausos srityse, tokiose kaip IRT, inžinerija ir sveikatos priežiūra. Nors su STEM susijusio profesinio rengimo ir mokymo bei aukštojo mokslo programų absolventų užimtumo rezultatai yra geri, o tai rodo didelę šių specializacijų paklausą, esama pavojaus, kad žemas dalyvavimo lygis, lyčių disbalansas ir STEM programų nebaigimas apribos Ispanijos gebėjimą skatinti inovacijas ir įgyvendinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Be to, suaugusiųjų dalyvavimas mokymosi veikloje tebėra menkas ir netolygus, todėl perkvalifikavimo galimybės ribojamos, o ankstyvame gyvenimo etape susidariusios nepalankios sąlygos išlieka;
- (38) Ispanija padarė didelę pažangą mažindama anksti iš švietimo ir mokymo sistemos pasitraukiančių asmenų skaičių, tačiau šis rodiklis tebėra aukštas. Nors pastaraisiais metais jis sumažėjo, jis vis dar gerokai viršija tiek ES vidurkį, tiek ES 2030 m. tikslą. Regioniniai skirtumai išlieka, o ankstyvas pasitraukimas yra ypač būdingas pažeidžiamoms grupėms. Užsienyje gimę jaunuoliai yra beveik tris kartus labiau linkę anksti pasitraukti iš švietimo sistemos nei šalyje gimę jų bendraamžiai, romų jaunimo aukštesniojo vidurinio išsilavinimo rodiklis yra gerokai žemesnis nei plačiosios visuomenės, o jaunuoliai su negalia patiria neproporcingą poveikį. Taip pat išlieka lyčių skirtumai – vyrų rodikliai yra aukštesni nei moterų. Nuo 2012 m. palaipsniui didėjo nepakankamų pagrindinių įgūdžių lygis, todėl didėjo atotrūkis tarp Ispanijos rezultatų ir ES tikslo iki 2030 m. sumažinti prastus skaitymo, matematikos ir gamtos mokslų įgūdžius turinčių moksleivių dalį iki mažiau nei 15 %. Regioniniai pagrindinių įgūdžių skirtumai taip pat tebėra dideli, o kai kurie regionai nuolat fiksuoja žemesnius rezultatus nei nacionalinis vidurkis;

- (39) nepaisant palyginti gerų sveikatos rodiklių, Ispanijoje išlieka problemų dėl galimybės naudotis sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugomis, o tai daro neigiamą poveikį jos gyventojų sveikatai, socialiniam teisingumui ir našumui. Siekiant pagerinti prieinamumą ir užtikrinti paslaugų pakankamumą, nes dėl senėjančios visuomenės didėja šių paslaugų paklausa, būtina didinti pirminės sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros pajėgumus. Nors 2025–2027 m. pirminės ir nestacionariosios sveikatos priežiūros veiksmų planu siekiama padidinti pirminės sveikatos priežiūros pajėgumus įgyvendinant atnaujintą Bendrąjį paslaugų dokumentų rinkinį ir sumažinti darbuotojų trūkumą, nepaisant pastarojo meto reformų, kuriomis siekiama deinstitucionalizuoti ilgalaikę priežiūrą, vis dar reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų sumažintas darbo jėgos trūkumas, regioniniai skirtumai ir laukimo laikas, taip pat sumažintas nuolatinis investicijų atotrūkis;
- (40) Ispanija susiduria su didelėmis sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros darbo jėgos problemomis. Jos apima amžiaus struktūrą, nevienodą specialistų pasiskirstymą ir prognozuojamą bendrosios praktikos gydytojų, slaugytojų ir kitų specialistų trūkumą. Darbo sąlygos taip pat tebėra sudėtingos, o tai kenkia darbo vietų kokybei ir patrauklumui. Siekdama pašalinti šį disbalansą, Ispanija galėtų patvirtinti priemones, kuriomis būtų gerinamas specialistų įdarbinimas bei išlaikymas ir gerinamos darbo sąlygos, be kita ko, perbalansuojant mokymą, plečiant naujas profesines funkcijas, be kita ko, slaugytojų, didinant lankstumą, skaitmenizaciją, lyčių pusiausvyrą, mažinant neoficialų darbą priežiūros sektoriuje ir peržiūrint pamainų sistemą. Regioniniai paslaugų prieinamumo ir kokybės skirtumai, kuriuos dar labiau didina darbuotojų trūkumas, taip pat išlieka didele problema. Reikia toliau vertinti pirminės sveikatos priežiūros reformą ir jos regioninį poveikį, nes priežiūros integracija įvairiuose regionuose vyksta nevienodai. Ispanija turėtų taikyti geriausios praktikos modelius, nustatyti tinkamą stebėseną ir naudoti regioninius rodiklius. Taip pat būtų naudinga, jeigu paslaugos nacionaliniu, regioniniu ir tarpžinybiniu lygmenimis (sveikatos, socialinių reikalų, užimtumo ir švietimo srityse) būtų koordinuojamos geriau. Galimybę naudotis paslaugomis dar labiau apsunkina ilgėjantis laukimo laikas. 2024 m. Ispanija įsteigė Laukimo sąrašų klausimų darbo grupę, kad būtų suvienodintas valdymas ir duomenys visose autonominėse srityse, tačiau norint pašalinti šiuos trūkumus reikia imtis papildomų veiksmų: tikslingai paskirstyti darbuotojus, diegti skaitmeninį medicininį rūšiavimą ir suderinti laukimo sąrašų tvarkymą;

- (41) nors Ispanijos sveikatos priežiūros sistema užtikrina gana gerus sveikatos rezultatus palyginti nedidelėmis sąnaudomis, numatoma, kad sveikatos priežiūros išlaidos per ateinančius dešimtmečius gerokai išaugs, nes demografiniai pokyčiai vis labiau didina spaudimą viešiesiems finansams. Siekiant užtikrinti sistemos tvarumą ir kartu išsaugoti paslaugų adekvatumą, priemonėmis galėtų būti siekiama kuo labiau padidinti esamų išteklių panaudojimą didinant efektyvumą. Tai būtų galima pasiekti ilgalaikės priežiūros paslaugų srityje geriau paskirstant išteklius, tobulinant priklausomumo lygio vertinimą ir susijusios priežiūros teikimą paslaugų gavėjams. Be to, pastangos galėtų būti nukreiptos į tolesnį deinstitutionalizavimą ir nestacionariąją sveikatos priežiūrą. Geresnis ilgalaikės priežiūros koordinavimas su sveikatos priežiūros paslaugomis taip pat padėtų didinti sistemų efektyvumą. Kalbant apie pirminę sveikatos priežiūrą, investicijos į sąveikią skaitmenizaciją, nuotolinę mediciną ir prevenciją padėtų užtikrinti efektyvesnį paslaugų teikimą. 2018–2020 m. išlaidų apžvalgoje „AIReF“ pasiūlė veiksmus, skirtus efektyvumui farmacijos ir ligoninių išlaidų srityse didinti, kurie suteiktų konkrečių taupymo galimybių. Ispanija turi galimybių pagerinti generinių vaistų ir panašių biologinių vaistų kai kuriose terapinėse kategorijose vartojimo rodiklius. Efektyvumą taip pat galima padidinti mažinant skirtumus ir gerinant vaistų išlaidų vertinimą bei šalinant nepagrįstus regioninius medicininių procedūrų ir receptinių vaistų kainų skirtumus. Šiuo klausimu Ispanijai būtų naudinga įgyvendinti „AIReF“ rekomendacijas didinti išlaidų efektyvumą vykdant griežtesnę mokesčių išlaidų stebėseną ir taip sukurti reikiamą fiskalinę erdvę didėjančiam sveikatos priežiūros išlaidų spaudimui mažinti;

- (42) atsižvelgdama į glaudžias euro zonos valstybių narių ekonomikos tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2026 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo EGAD planus, imtis veiksmų 2026 m. rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Ispanijai skirta 1 rekomendacija padeda įgyvendinti pirmą, antrą ir trečią rekomendacijas dėl euro zonos, 2 rekomendacija padeda įgyvendinti ketvirtą rekomendaciją dėl euro zonos, 3 rekomendacija padeda įgyvendinti septintą, aštuntą ir devintą rekomendacijas dėl euro zonos, 4 rekomendacija padeda įgyvendinti septintą rekomendaciją dėl euro zonos, 5 rekomendacija padeda įgyvendinti penktą rekomendaciją dėl euro zonos, o 6 rekomendacija padeda įgyvendinti antrą ir penktą rekomendaciją dėl euro zonos,

REKOMENDUOJA Ispanijai 2026 ir 2027 m. imtis šių veiksmų:

1. atsižvelgiant į iki 2025 m. užregistruotą nuokrypį ir 2026 m. Komisijos numatomą reikšmingą nuokrypį nuo rekomenduojamos grynųjų išlaidų viršutinės ribos, užtikrinti, kad gryniosios išlaidos atitiktų 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomenduotą didžiausią augimo tempą, kartu pasinaudojant lankstumu pagal Tarybos aktyvuotą nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą. Didinti bendras gynybos bei saugumo išlaidas ir stiprinti parengtį, kartu užtikrinant skolos tvarumą ir išlaidų efektyvumą, taip pat laipsniškai pritaikyti biudžetą, kad būtų išlaikytos struktūriškai didesnės gynybos išlaidos. Užtikrinti, kad priemonės, kurių imamasi siekiant sušvelninti energijos kainų kilimo poveikį, būtų laikinos, kad jomis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ar reaguoti į energijai imlių įmonių poreikius ir kad jos išsaugotų paskatas taupyti energiją, o jų fiskaliniai kaštai būtų suderinti su įsipareigojimais pagal ES fiskalinę sistemą. Toliau įgyvendinti reformas ir skirti investicijas, kuriomis grindžiamas pratęstas koregavimo laikotarpis, kaip rekomenduojama 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomendacijoje. Stiprinti fiskalinį tvarumą, visų pirma ribojant mokesčių išlaidas, kartu apsaugant augimą ir remiant mažas pajamas gaunančius namų ūkius. Didinti išlaidų efektyvumą vykdant griežtesnę mokesčių išlaidų stebėseną ir įgyvendinant išlaidų peržiūras nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis;
2. užtikrinti pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę įgyvendinamų reformų ir investicijų tęstinumą. Sparčiau dėti pastangas įgyvendinti sanglaudos politikos programas, kai tikslinga, remiantis išteklių perskirstymu strateginiams prioritetams ir lankstumo galimybėmis, dėl kurių susitarta sanglaudos politikos sistemos laikotarpio vidurio peržiūros kontekste;

3. skatinti našumą ir inovacijas mažinant administracinę naštą ir reglamentavimo fragmentaciją tarp regionų, be kita ko, šalinant kliūtis mažmeninei prekybai ir laisvam prekių judėjimui. Gerinti teisingumo sistemos veikimą užtikrinant tinkamą aprūpinimą darbuotojais, suderintą skaitmenizaciją ir visišką sąveikumą visuose regionuose. Sudaryti palankesnes sąlygas verslo inovacijoms, plėtrai ir veiklos plėtimui, orientuojantis į didelės vertės sektorius, be kita ko, remiant stabilias investicijas į MTI, įgyvendinant tvirtesnį pramonės ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimą ir gerinant galimybes gauti finansavimą, visų pirma rizikos kapitalą;
4. stiprinti atsparumo klimato kaitai koordinavimą nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis. Gerinti vandentvarką bei valdymą ir didinti komunalinių nuotekų perdirbimą. Pritaikyti ypatingos svarbos infrastruktūrą, įskaitant geležinkelius ir kelius, prie klimato kaitos ir skatinti gamtos procesais pagrįstus sprendimus susijusiai rizikai mažinti. Investuoti į energijos kaupimą, elektros energijos perdavimą bei skirstymą ir į tarpvalstybinių elektros energetikos sistemų jungtis. Skatinti pramonės ir pastatų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir transporto elektrifikavimą;
5. išplėsti būstų ūkį, be kita ko, peržiūrint reglamentavimo sistemą, supaprastinant leidimų išdavimo procesus, palengvinant žemės prieinamumą ir pakeičiant nepakankamai naudojamų pastatų ūkio paskirtį. Didinti įperkamo ir socialinio būsto pasiūlą, pirmenybę teikiant nuomos galimybėms, geriau atsižvelgiant į teritorinius ir regioninius poreikius ir remiantis tvariomis finansavimo sistemomis, kurios yra mažiau priklausomos nuo valdžios sektoriaus finansavimo;

6. spręsti vaikų skurdo problemą, be kita ko, perbalansuojant socialines išlaidas iš kartos į kartą ir gerinant socialinių pervedimų ir socialinės paramos aprėptį bei adekvatumą ir jų sąsają su aktyvumo skatinimu, toliau mažinant pajamų nelygybę. Mažinti įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktį toliau stiprinant dualinį profesinį rengimą ir mokymą, aukštojo mokslo ir suaugusiųjų mokymosi atitiktį darbo rinkos poreikiams, daugiausia dėmesio skiriant STEM. Gerinti pagrindinius įgūdžius ir spręsti mokyklos nebaigimo problemą. Gerinti galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis didinant pirminės sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros pajėgumus, sprendžiant darbo jėgos trūkumo problemą ir trumpinant laukimo laiką. Šalinti regioninius galimybių ir paslaugų prieinamumo skirtumus, ypač vietovėse, kuriose sparčiai mažėja gyventojų skaičius, kartu didinant veiksmingumą, kuriuo sukuriamą fiskalinę erdvę didėjančiam spaudimui išlaidoms mažinti.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
